

فصلنامه‌ی اقتصاد مقداری

صفحه‌ی اصلی وب سایت مجله:

www.jqe.scu.ac.ir

شاپا الکترونیکی:

شاپا چاپی:

دانشگاه شهید چمران اهواز

پاسخ رفتار مصرفی به نااطمینانی اقتصاد کلان (مطالعه موردی: کشورهای عضو اوپک)

محمد طاهر احمدی شادمهری*^{id}، تقی ابراهیمی سالاری**، زینب شعبانی کوشالشاهی***، امیر عباس آجری آیسک****

* دانشیار اقتصاد، دانشکده علوم اداری و اقتصادی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. (نویسنده‌ی مسئول)

ایمیل: shadmhri@um.ac.ir

[0000-0003-2860-2866](https://orcid.org/0000-0003-2860-2866) ^{id}

آدرس پستی: مشهد، میدان آزادی، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم اداری و اقتصادی، گروه اقتصاد.
** دانشیار اقتصاد، دانشکده علوم اداری و اقتصادی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

ایمیل: ebrahimi@um.ac.ir

*** دانشجوی دکتری اقتصاد، دانشکده علوم اداری و اقتصادی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

ایمیل: ze.shabanikoshalshahi@mail.um.ac.ir

**** دانشجوی دکتری اقتصاد، دانشکده علوم اداری و اقتصادی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

ایمیل: amirabas.ajori@mail.um.ac.ir

اطلاعات مقاله	طبقه‌بندی JEL	واژگان کلیدی
تاریخ دریافت: ۱۴ دی ۱۳۹۹ تاریخ بازنگری: ۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۰ تاریخ پذیرش: ۰۵ تیر ۱۴۰۰	E21, E52, O53	رفتار مصرفی، نااطمینانی اقتصاد کلان، شاخص بی‌ثباتی اقتصاد، کلان (MII)، کشورهای عضو اوپک، الگوی رگرسیون آستانه‌ای، پانل (PTR).

قدردانی: نویسندگان از نظرات و پیشنهادات ارزشمند داوران که کیفیت این مقاله را بهبود بخشیده اند تشکر و قدردانی می‌نمایند.

تضاد منافع: نویسندگان مقاله اعلام می‌کنند که در انتشار مقاله ارائه شده تضاد منافی وجود ندارد.

منابع مالی: نویسندگان هیچ‌گونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

ارجاع به مقاله:

احمدی شادمهری، محمد طاهر، ابراهیمی سالاری، تقی،، شعبانی کوشالشاهی، زینب و آجری آیسک، امیرعباس. (۱۴۰۲). پاسخ رفتار مصرفی به نااطمینانی اقتصاد کلان (مطالعه موردی: کشورهای عضو اوپک). *فصلنامه‌ی اقتصاد مقداری (بررسی‌های اقتصادی سابق)*، ۳۰(۱)، ۷۴-۹۸.

[10.22055/jqe.2021.36248.2324](https://doi.org/10.22055/jqe.2021.36248.2324)

© 2023 Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license) (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

چکیده گسترده

معرفی:

رشد اقتصادی، عوامل مؤثر و چگونگی ارتقای آن همواره یکی از مسائل چالش برانگیز اقتصاد و مهم‌ترین اهداف نظام‌های اقتصادی بوده است. در این بین، از ثبات اقتصادی به عنوان یکی از الزامات تحقق رشد اقتصادی پایدار یاد می‌شود. در مقابل، وجود بی‌ثباتی، موجب تغییر چشم‌اندازها و غیر قابل پیش بینی نمودن نتایج فعالیت‌های اقتصادی خواهد شد. نااطمینانی از جمله مفاهیم مرتبط با بی‌ثباتی است که در ادبیات اقتصادی، سابقه‌ی دیرینه‌ای دارد. با عنایت به ابعاد وسیع اثرگذاری نااطمینانی، پرداختن به امر تأثیرپذیری متغیرهای کلیدی اقتصاد از مسأله نااطمینانی از اهمیت به‌سزایی برخوردار است. از زمانی که کینز مصرف را تابعی از درآمد معرفی نمود، این متغیر، به‌جزیی لاینفک از مجموعه عوامل مؤثر بر مصرف در تمامی مکاتب مبدل گردید. درآمد لازم برای تأمین مالی مصرف جمعیت در حال رشد نیز، مستلزم رشد اقتصادی بالا و مستمر است. از این‌رو، انتظار می‌رود نااطمینانی، رفتار مصرفی را متأثر نماید.

متدولوژی:

نظر به اهمیت موضوع، در این پژوهش، تلاش گردید تا تأثیر مستقیم و غیرمستقیم نااطمینانی بر رفتار مصرفی مورد بررسی قرار گیرد. بدین منظور از اطلاعات سری زمانی مخارج مصرفی (به عنوان جایگزین میزان مصرف)، درآمد و حجم پول کشورهای عضو اوپک، در فاصله سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۸، براساس حداکثر اطلاعات در دسترس، استفاده شد. شاخص نااطمینانی اقتصادی نیز به روش *MII* محاسبه گردید. تمامی متغیرها در فرم لگاریتمی و سرانه در نظر گرفته شدند. همچنین، با توجه به ماهیت الگو و داده‌های مورد استفاده، به منظور برآورد، از روش رگرسیون آستانه‌ای پانل (*PTR*) استفاده گردید. در این الگو، اثر مستقیم نااطمینانی با معرفی شاخص نااطمینانی در معادله، و اثر غیرمستقیم، با بررسی نقش شاخص نااطمینانی در اثرگذاری سایر متغیرهای توضیحی سنجیده شد. همچنین، به منظور بررسی وجود مقدار آستانه برای متغیر نااطمینانی، از آزمون اثر آستانه استفاده گردید.

یافته‌ها:

مطابق نتایج آزمون اثر آستانه، وجود یک حد آستانه برای شاخص نااطمینانی به تأیید رسید. نتایج برآورد مدل حاکی از آن بود که متغیر نااطمینانی، مطابق انتظار، تأثیر منفی بر لگاریتم مخارج مصرفی سرانه دارد. با افزایش نااطمینانی، نیاز به پس انداز احتیاطی و عدم اطمینان از درآمد موجود در تأمین مالی نیازهای مصرفی، از مخارج مصرفی جاری خواهد کاست. متغیر حجم پول سرانه (به عنوان نماینده ثروت فرد) در هر دو وضعیت، تأثیر مثبتی بر لگاریتم مخارج مصرفی سرانه برجای گذاشت. اما بزرگی ضرایب حاکی از آن بود که کشش-پذیری مخارج نسبت به ثروت، در نااطمینانی بالا، کاهش یافت. لگاریتم درآمد سرانه نیز در هر دو وضعیت تأثیر مثبتی بر لگاریتم مخارج مصرفی سرانه دارد. اما با افزایش نااطمینانی از این اثرگذاری کاسته شد.

نتیجه:

با عنایت به معنی‌داری ضرایب نااطمینانی می‌توان گفت در دوره‌ی مورد بررسی، نااطمینانی، به صورت مستقیم، تأثیر منفی و معنی‌داری بر مخارج مصرفی در کشورهای عضو اوپک

دارد. در مقابل، همبستگی مثبت و معنی‌داری بین متغیرهای درآمد سرانه و ثروت با مخارج مصرفی دوره جاری برقرار است. هر چند، اثرگذاری متغیرهای مذکور، در سطوح مختلف نااطمینانی نامتقارن بود. به طوری که در سطوح بالای نااطمینانی، از اثرگذاری هر دو متغیر بر مخارج مصرفی کاسته شد. بنابراین، می‌توان گفت نااطمینانی به صورت غیر مستقیم و از طریق اثرگذاری بر درآمد و ثروت نیز تأثیر منفی بر مخارج مصرفی برجای خواهد گذاشت. با عنایت به نتایج حاصل از پژوهش و نظر به ابعاد وسیع قابل‌تصور برای نااطمینانی، تعهد به سیاست‌های اعلام شده و احتیاط در اجرای سیاست‌های صلاح‌دید و غافلگیرانه (هر چند با اهداف خیرخواهانه)، از جمله پیشنهادهای سیاستی این پژوهش به سیاست‌گذاران خواهد بود. همچنین، پیشنهاد می‌شود بررسی پیامدهای آتی نااطمینانی با استفاده از روش‌های آینده پژوهانه، مورد توجه بیشتر محققین قرار گیرد.

References

- Aaberge, R., Liu, K., & Zhu, Y. (2016). Political Uncertainty and Household Savings. *Journal of Comparative Economics*, 2(26), 1-17. Doi: 10.1016/j.jce.2015.12.011.
- Alper, A. E. (2018). The Relationship of Economic Growth with Consumption, Investment, Unemployment Rates, Saving Rates and Portfolio Investments in The Developing Countries. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 980-987.
- Boldeanu, F. T., & Constantinescu, L. (2015). The Main Determinants Affecting Economic Growth. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series V: Economic Sciences*, 5(57), 2, 329-338.
- Coibion, O., Georganakos, D., Gorodnichenko, Y., Kenny, G., & Weber, M. (2021). The Effect of Macroeconomic Uncertainty on Household Spending. *IZA Institute of Labor Economics, Discussion Paper Series, 14213*. Retrieved from: <http://ftp.iza.org/dp14213.pdf>.
- Cosar, E. E., & Sahinoz, S. (2018). Quantifying Uncertainty and Identifying its Impacts on the Turkish Economy. *Central Bank of the Republic of Turkey, 18/06*. Retrieved from: <http://www.tcmb.gov.tr/wps>
- Dehghan Menshadi, M., & Pourrahim, P. (2013). The Examination of the Relationship between Macroeconomic Instability and Economic Growth in Iran. *Quarterly Journal of Economic Research and Policy*,

- 21(67), 171-192 (in Persian). Retrieved from <http://qjerp.ir/article-1-535-fa.html>
- Doustjavid, M., & Tehranchian, A. M. (2017). Asymmetric Effects of the Real Exchange Rate Shocks on Private Consumption Expenditures in Iran. *Journal of Monetary and Banking Research*, 10(34), 533-558 (in Persian). Retrieved from: <https://jmbr.mbri.ac.ir/article-1-678-fa.html>
- Elyaspour, B., Dashtban, M., & Dashtban Farouji, S. (2018). The Effect of Public Expenditure and Macroeconomic Uncertainty on the Private Sector Investment in Iran. *Journal of Economics and Modelling*, 9(2), 67-99. Doi: 20.1001.1.24765775.1397.9.2.3.0
- Fernandez Corugedo, E. (2004). *Consumption Theory*. Handbooks in Central Banking, Bank of England.
- Ferrara, L.; Lhuissier, S., & Tripier, F. (2017). Uncertainty Fluctuations: Measures, Effects and Macroeconomic Policy Challenges. *CEPII, Research and Expertise on the World Economy, Policy Brief*, 20, 1-16.
- Gaskari, R., Ghanbari, H., & Eghbali, A. (2007). Instability in Macroeconomic and Private Sector Investment in Iran. *Economic Research Journal*, 6(23), 113-131 (in Persian). Retrieved from: https://joer.atu.ac.ir/article_2965.html
- Hadjimichael, M. T., Ghura, D., Muhleisen, M., Nord, R., & Ucer, E. M. (1994). Effects of Macroeconomic Stability on Growth, Savings, and Investment. *International Monetary Fund, African Department*, 98, 1-113.
- Iyke, B. N., & Ho, S. Y. (2019). Consumption and Exchange Rate Uncertainty: Evidence from Selected Asian Countries. *Wiley, World Econ.*, 1-26. Retrieved from: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/twec.12900>.
- Knotek II, E. S., & Khan, Sh. (2011). How Do Households Respond to Uncertainty Shocks?. *Economic Review*, Second Quarter Federal Reserve Bank of Kansas City, 5-34.
- Larson, S. R. (2002). Uncertainty and Consumption in Keynes's Theory of Effective Demand. *Review of Political Economy*, 14(2), 241-258.
- Lotfalipour, M. R., Karimzadeh, M., & Enami, A. (2018). Investigating the Effects of Banking Resources Shock on Consumption and Investment in IRAN, by DSGE Approach. *Journal of Econometric Modelling*, 3(10), 113-146 (in Persian). Doi: 10.22075/JEM.2019.16941.1265

- Lugilde, A. (2018). Does Income Uncertainty Affect Spanish Household Consumption?. *MPRA Paper*, 87110. Retrieved from: <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/87110/>
- Mamkiw, N. G. (2005). *Macroeconomics*. Worth Publishers.
- Masayuki, M. (2017). Impact of Policy Uncertainty on Consumption and Saving Behavior: Evidence from a Survey on Consumers. *RIETI Discussion Paper Series*, 17-E-075.
- Molaei, M., & Ali, A. (2019). The Effects of Oil Revenues Shocks on Households' Consumption Expenditures in Iran. *Economic research*, 54(1), 233-250 (in Persian). Doi: 10.22059/JTE.2019.264462.1007993.
- Moore, A. (2016). Measuring Economic Uncertainty and Its Effects. Reserve Bank of Australia, *Research Discussion Paper*, 1, 1-43.
- Pordel, P. & Esfandiari, M. (2022). The Effect of Economic Policy Uncertainty on Oil Prices (Case Study: OPEC Countries). *Quarterly Journal of Quantitative Economics (former Economic Studies)* (in Persian). Doi: 10.22055/jqe.2022.39326.2441.
- Rafiy, M., Adam, P., Bachmid, G., & Saenong, Z. (2018). An Analysis of the Effect of Consumption Spending and Investment on Indonesia's Economic Growth. *Iran. Econ. Rev.*, 22(3), 757-770.
- Rahmani, T., Pourrahim, P., & Dehghan Menshadi, M. (2012). The Examination of the Relationship between Macroeconomic Policies Instability and Income Distribution in Developing Countries. *Journal of Economic Policy*, 4(8), 181-201 (in Persian). Doi: 20.1001.1.26453967.1391.4.8.7.7.
- Sakai, Y. (2016). J.M. Keynes versus F.H. Knight: How to Deal with Risk, Probability and Uncertainty. *CRR Discussion Paper Series A: General* 15. Retrieved from: <https://ideas.repec.org/p/shg/dpapea/15.html>
- Seyfollahi, N. (2018). Investigating the Asymmetric Uncertainty Impact of Oil on Economic Growth by GMM. *Quarterly Journal of Quantitative Economics (former Economic Studies)*, 15(3), 1-20 (in Persian). Doi:10.22055/jqe.2018.21549.1650.
- Shafiei, S., Yavari, K., & Sahabi, B. (2017). The Effects of Government Expenditure Uncertainty on Households Consumption Expenditure in Iran. *Quarterly Journal of Economic Research (Sustainable growth and development)*, 17(2), 25-47 (in Persian). Doi: 20.1001.1.17356768.1396.17.2.6.8.

- Toma, S. V., Chitita, M., & Sarpe, D. (2012). Risk and Uncertainty. *Procedia Economics and Finance*, 3, 975-980.
- Wang, Q. (2015). Fixed-Effect Panel Threshold Model Using Stata. *The Stata Journal*, 15, 121-134.
- Yun, Y., & Jung, H. Y. (2020). Effects of Uncertainty Shocks on Household Consumption and Working Hours: A Fuzzy Cognitive Map-Based Approach. *Mathematics*, 8(889), 1-13.
- Zarei, Z., Ebrahimi, I. & Hematy, M. (2019). The Effects of Government Current and Development Expenditures on Private Sector Consumption Expenditures in Business Cycles. *Quarterly Journal of Quantitative Economics (former Economic Studies)*, 16(3), 1-31 (in Persian). Doi: 10.22055/jqe.2019.19694.1495